

بازآفرینی الگوی مسکن در بافت فرسوده محله اتابک براساس هویت اجتماعی

محمد رضا مقیمی^{۱*}، حسین ملکی^۲، محمد رضا بمانیان^۳

۱- کارشناس ارشد معماری - فنی دانشگاه تربیت مدرس mohammadreza.moghimimodares.ac.ir

۲- کارشناس ارشد عمران - راه و ترابری دانشگاه خواجه نصیرالدین طوسی hosseinmaleki13@gmail.com

۳- استاد دانشکده هنر و معماری دانشگاه تربیت مدرس bemanianmodares.ac.ir

چکیده

بافت‌های تاریخی امروز، بخشی از بافت شهرهای کشور به یادگار مانده از یک یا دو قرن گذشته و حتی نیمه اول قرن حاضر می‌باشند که اکثر آن‌ها علی‌رغم واجد ارزش بودن از نظر تاریخی- فرهنگی به فرسودگی گراییده‌اند. ولیکن همواره ضرورت حفظ، احترام و بازآفرینی ارزش‌ها در این گونه بافت‌ها مورد توجه معماران، برنامه‌ریزان شهری و طراحان شهری بوده است و به تاثیر ساختارهای اجتماعی، فرهنگی، سیاسی و اقتصادی بر توسعه بافت‌های مذکور توجه گردیده و توسعه در بافت‌های تاریخی با رویکرد حفظ ارزش‌های کالبدی- فضایی مد نظر قرار گرفته است. گذشت زمان ما را به شناخت توسعه جدید شهرها به عنوان بافت‌های تاریخی و حتی فرسوده نزدیک می‌کند و در آینده برنامه‌ها و طرح‌های توسعه شهری، جزئی از بافت‌های فرسوده محسوب خواهند شد. تحقیق حاضر سعی نموده است با روش توصیفی - پیمایشی به اولویت‌بندی شاخص‌های محله اتابک بر اساس هویت اجتماعی بپردازد که نتایج نشان می‌دهد که متغیر اندازه و کیفیت فضاهای سرویس دهنده (سرویس، آشپزخانه و حمام) در اولویت قرار دارد.

واژه‌های کلیدی: بافت فرسوده، بازآفرینی، هویت اجتماعی و محله اتابک

۱- مقدمه

بافت‌های شهری در هر کشور و در هر عصر و زمانه متناسب با درجه توسعه یافتگی آن کشور شکل گرفته‌اند و یا به عبارت دیگر شرایط سیاسی، اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی کشور در هر دوره زمانی در شکل‌گیری بافت‌های شهری موثر بوده است. بافت‌های تاریخی شهرها به بخش‌هایی از شهر اطلاق می‌شوند که تحت شرایط زمان در گذشته احداث شده و در حال حاضر یا از شرایط زیست مطلوب برخوردار هستند و یا از مطلوبیت لازم برای زندگی برخوردار نمی‌باشند، ولیکن به هر حال دارای هویت تاریخی و واجد ارزش بوده و حتی الامکان مرمت، حفظ و نگهداری آن‌ها ضروری می‌باشد. چنانچه در یک شهر بافت تاریخی واجد ارزش و قابل سکونت وجود داشته باشد نشان از رونق اقتصادی و اجتماعی زمان شکل‌گیری آن بافت را دارد و در غیراین‌صورت شرایط اقتصادی و اجتماعی مطلوب در دوره شکل‌گیری آن در کشور قابل تصور نمی‌باشد. کلیه بافت‌های فرسوده شهری یا در گذشته قابل سکونت بوده و در یک دوره زمانی نسبتاً طولانی به فرسودگی گراییده‌اند و یا در زمان شکل‌گیری نیز از مطلوبیت لازم برخوردار نبوده و فرسودگی در آن، در مدت زمانی کوتاهی آشکار گردیده است.